

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

.....

Het doet mij deugd u een themanummer over verslaving te presenteren. Enkele maanden geleden nam Ellen Vedel contact op met de redactie van ons tijdschrift om de eerste ideeën voor dit themanummer te bespreken. En nu is het er. Verslaving. Een probleem dat zich aandient in allerlei vormen en varianten maar tegelijk vaak verhuld blijft achter andere problemen die sneller in het oog springen. Dit themanummer doet recht aan het belang van aandacht voor verslavingsproblematiek en de mogelijkheden die cognitief gedragstherapeuten hebben om die problematiek aan te pakken. Thema's die aan bod komen zijn diagnostiek van middelenmisbruik, behandeling vanuit het perspectief van zowel nieuwerwetse als meer klassieke (cognitieve) gedragstherapie, motiverende gespreksvoering, recente inzichten over het nut van Cognitive Bias Modification, afhankelijkheid van slaap- en kalmeringsmiddelen en de grenzen van gedragsverslavingen.

Namens de 'reguliere' redactie van ons tijdschrift, dank ik Maarten Merckx, Wencke de Wildt en Ellen Vedel. Wij hebben dit mooie nummer aan de inspanningen van deze gastredacteuren te danken (naast de auteurs) en zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Paul Boelen *Hoofdredeacteur*

.....

Problematisch middelengebruik en verslavingsproblematiek behoren, naast angst- en depressieve stoornissen, tot de meest prevalentie psychische aandoeningen. Ze behoren ook tot de aandoeningen waarover relatief veel misvattingen bestaan bij professionals in de ggz. De problematiek zou onbehandelbaar zijn, de cliënt over het algemeen ongemotiveerd. Middelen zouden worden gebruikt als zelfmedicatie voor psychische klachten, waardoor het gebruik vanzelf onder controle komt als de depressie opklaart of als de persoonlijkheidsproblematiek behandeld is. Of er wordt juist verondersteld dat altijd onmiddellijke verwijzing naar de verslavingszorg nodig is. Misvattingen die we graag tackelen in dit themanummer.

Directe aanleiding voor dit themanummer is het recent verschenen *Handboek cognitieve gedragstherapie bij problematisch middelengebruik en gokken* (onder redactie van Schippers, Smeerdijk, & Merkx, 2014). Het handboek bevat onder andere een uitgebreid behandelprotocol voor problematisch middelengebruik en gokken. Deze vormt de officiële opvolger van de in 2001 in de verslavingszorg geïmplementeerde 'Leefstijltrainingen'. Vanuit de ambitie van de sectie Verslaving van de VGCT om u als collega-professionals geïnformeerd te houden over recente ontwikkelingen, hebben wij een aantal auteurs benaderd om een bijdrage te leveren. Om uw kennis over, maar hopelijk ook uw enthousiasme voor het onderwerp problematisch middelengebruik en verslaving, te vergroten.

Het themanummer begint met een bijdrage van de Wildt waarin de mogelijkheden voor screening, diagnostiek en behandeling van problematisch middelengebruik in de ggz worden beschreven. Vervolgens demonstreren Merkx en collega's de uitvoering van een cognitief gedragstherapeutische behandeling, de state of the art psychologische behandeling voor problematisch middelengebruik. Baron en collega's geven een overzicht van de recente ontwikkelingen en toepassingsmogelijkheden van motiverende gespreksvoering. Dit is een effectieve en onmisbare methodiek voor deze cliëntengroep. Voorts hebben we twee bijdragen over interventies die als aanvulling op cognitieve gedragstherapie kunnen worden toegepast om de behandelresultaten gunstig te beïnvloeden: Emmelkamp en collega's geven een overzicht van de toepassing en wetenschappelijke evidentie van Contingency Management (gedragstherapie pur sang), en Wiers en Salemink beschrijven de mogelijkheden van Cognitive Bias Modification. Tot slot zoomen we in op twee specifieke vormen van verslaving. Paling en collega's geven een overzicht van de gevolgen en behandel mogelijkheden van een

‘vergeten’ verslaving, namelijk afhankelijkheid aan slaap- en kalmeringsmiddelen. Goudriaan en collega’s reflecteren aan de hand van wetenschappelijke bevindingen over de reikwijdte van het concept gedragsverslavingen met de aansprekende titel: ‘Van gokken en gamen tot facebook en food: alles een verslaving?’ Aan het eind van dit themanummer heeft u het verlossende antwoord.

95

Veel leesplezier toegewenst.

Maarten Merkx
Wencke de Wildt
Ellen Vedel

